

Polecenia podsumowujące

1. Wyjaśnij, jakie następstwa dla władz komunistycznych miały wydarzenia poznańskiego Czerwca '56.
2. Scharakteryzuj przebieg obchodów Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecia Państwa Polskiego. Wyjaśnij, na czym polegała rywalizacja między Kościołem a państwem.
3. Przedstaw genezę, przebieg i skutki wydarzeń Marca '68.

Zwiastuny odwilży

1953 – śmierć Józefa Stalina, żałoba narodowa, zmiana nazwy Katowice na Stalinogród.
Koniec 1954 – pierwsze symptomy odchodzenia od stalinizmu, m.in. w efekcie wystąpień Józefa Światły w Radiu Wolna Europa.
Artykuły prasowe krytyczne wobec władz. Popularność tygodnika „Po Prostu”.
Wiosna 1956 – liberalizacja polityki kierownictwa PZPR.
Natolińscy i puławianie – dwie główne frakcje polityczne powstałe po śmierci Bieruta.

Poznański Czerwiec (1956)

28–29 VI 1956 – strajki i manifestacje robotnicze w Poznaniu.
Początkowe postulaty ekonomiczne zastąpione hasłami o wymowie antykomunistycznej i antysowieckiej.
Stłumienie protestów przez wojsko, kilkadziesiąt ofiar śmiertelnych, setki rannych.

Polski Październik 1956 r. i popaździernikowa liberalizacja

X 1956 – przełom polityczny w trakcie VIII Plenum KC PZPR.
Przejęcie władzy przez Władysława Gomułkę, początek odwilży popaździernikowej.
Zmiany: likwidacja UB, przerwanie procesu kolektywizacji rolnictwa, złagodzenie polityki wobec Kościoła, odejście od socrealizmu, ostabienie cenzury.
Po 1957 – likwidacja tygodnika „Po Prostu”, stopniowe ograniczanie swobód obywatelskich, koniec odwilży.

Obchody Milenium i relacje państwo–Kościół

1956 – uwolnienie prymasa Stefana Wyszyńskiego.
Przystąpienie do realizacji programu duszpasterskiego prymasa z okazji Milenium Chrztu Polski.
Sprzeciw władz komunistycznych wobec działań Kościoła, m.in. wezwanie do walki z „ofensywą wojującego klerykalizmu” i zorganizowanie obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego.
XI 1965 – list biskupów polskich do episkopatu RFN, apogeum konfliktu między Kościołem a państwem.
1966 – główne obchody milenijne w Gnieźnie i Poznaniu.

Siermiężny socjalizm

Ciągłe szukanie oszczędności i lekceważenie przez władze partyjne potrzeb społecznych, m.in. związanych z produkcją artykułów konsumpcyjnych, budownictwem mieszkaniowym, indywidualną motoryzacją.

Marzec '68

III 1968 – wiec na Uniwersytecie Warszawskim w obronie swobód demokratycznych i zagrożonej autonomii uczelni, uczestnicy demonstracji pobici przez bojówki.
Protesty na pozostałych warszawskich uczelniach, a następnie w innych ośrodkach akademickich w kraju.
Rozpętanie kampanii antysemitkiej przez frakcję „partyzantów” w walce o władzę w PZPR.
Usunięcie z aparatu władzy oraz uczelni i instytucji kulturalnych kilku tysięcy osób pochodzenia żydowskiego.

Polecane publikacje

- P. Codogni, *Rok 1956*, Warszawa: Prószyński i S-ka, 2006.
J. Eisler, *Polski rok 1968*, Warszawa: IPN, 2006.
P. Osęka, *Marzec '68*, Kraków: Znak, 2008.

